

บทที่ 14

เป้าหมายของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจภายในประเทศ

(Policy Goals Domestic)

ในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 20 จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีปัญหาเศรษฐกิจที่สำคัญมาก และเกิดขึ้นบ่อยครั้งอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ ปัญหาของการเกิดภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาของภาวะการว่างงาน จากเหตุการณ์ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งสำคัญ (Great Depression) ในทศวรรษ 1930 ที่ผ่านมานั้นได้ก่อให้เกิดความกลัวว่าเหตุการณ์เช่นนั้นจะเกิดขึ้นอีก ปัญหาของการว่างงานจำนวนมากที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง การแก้ไขปัญหามาตรการว่างงานนี้ ได้กลายมาเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญโดยเฉพาะในช่วงของหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในสหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมาย The Employment Act ในปี 1946 โดยมีจุดหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานให้ได้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันปัญหาของภาวะเงินเฟ้อก็ยังคงถูกคำนึงถึงอยู่ ดังจะเห็นได้จากเป้าหมายฉบับเดียวกันนี้ว่าได้พยายามที่จะส่งเสริมให้เกิดมีอำนาจซื้อเพิ่มมากขึ้นด้วย

จากระยะเวลาที่ผ่านมาเป้าหมายทางเศรษฐกิจประการอื่น ๆ ก็ได้เกิดขึ้นตามมา ดังเช่น เป้าหมายทางด้านความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ (Economic Growth) ซึ่งได้เกิดขึ้นในตอนต้นของทศวรรษ 1960 จากสภาพความเป็นจริงที่ต้องพิจารณาถึงก็คือ เมื่อเวลาผ่านไปจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น จำนวนกำลังแรงงาน (Labor forces) ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจกลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะรักษาไว้ซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติต่อบุคคล และอัตราการจ้างงานอย่างมีเสถียรภาพ เมื่อต้องการที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติต่อบุคคลให้สูงขึ้น การผลิตของระบบเศรษฐกิจจะต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ดังอุปมาที่ว่า ถ้าปราศจากความเจริญทางเศรษฐกิจเพิ่มแล้ว อาหารขามใหญ่ของบุคคลแต่ละคนที่เคยบริโภคอยู่ จะต้องกลายเป็นอาหารขามที่เล็กลงและจะยิ่งเล็กลงเรื่อย ๆ เนื่องจากมีบุคคลอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นได้เข้ามาร่วมบริโภคอาหาร

เหล่านั้นด้วย

อย่างไรก็ตามความเจริญเติบโต (growth) ของ เศรษฐกิจมักจะถูกจัดให้เป็น เป้าหมายชั้นกลาง (intermediate target) ในอันที่จะใช้เป็นทางนำไปสู่เป้าหมายของ การจ้างงานเต็มที่ ซึ่งอัตราของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังมีมากเท่าไร ก็จะต้องเป็น การสร้างงาน (absorption) ให้กับกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นได้มากเท่านั้น และจะเป็นการ ลดอัตราการจ้างงานลงได้ หรือไม่ก็เป็นการรักษาระดับการว่างงานไม่ให้มีเพิ่มมากขึ้นไปอีก ประเทศสหรัฐอเมริกาในตอนต้นทศวรรษ 1960 เป้าหมายทางด้านความเจริญเติบโตของ ระบบเศรษฐกิจได้กลายมาเป็นเป้าหมายที่สำคัญมาก เป้าหมายหนึ่ง โดยเฉพาะในสมัยของ ประธานาธิบดีเคนเนดี ที่มีเป้าหมายของการบริการประเทศประการหนึ่งที่ว่า "get the Country moving again" อันมีเหตุผลดังที่ได้กล่าวแล้วและประกอบกับการแข่งขันที่จะ เป็นประเทมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกกับประเทศรัสเซีย แต่พอมาในทศวรรษ 1970 นโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินเพื่อบรรลุเป้าหมายของความเจริญทาง เศรษฐกิจได้ถูก โจมตีอย่างหนักว่าเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ นักสังเกตุการณ์ บางคนกล่าวว่า ความเจริญของเศรษฐกิจมีผลต่อเนื่องให้เกิดสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ (pollution) และในระยะยาวแล้วอันตรายจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนี้จะ เป็นสิ่งที่จะลบล้าง หรือมากเกินกว่า ผลประโยชน์ที่ได้รับจากความเจริญของ เศรษฐกิจ

ตลอดช่วงของระยะเวลาที่ยังตก ถึงถึงผลดีและผลเสียของความเจริญทาง เศรษฐกิจอยู่นั้น การแก้ไขปัญหามภาวะเงินเฟ้อ และภาวะการว่างงานก็ยังคงเป็น เป้าหมายทาง เศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ของการดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจ ดังนั้นการพิจารณา เป้าหมายของการ ดำเนินนโยบายภายในประเทศในขณะนี้ ก็จะกล่าวถึงสาเหตุ (causes) ของการเกิดภาวะ เงินเฟ้อและการว่างงาน ตลอดจนพิจารณาถึงผลกระทบที่สำคัญ ๆ ต่อเศรษฐกิจ อีกทั้งจะสรุป ถึงการที่จะนำ (implications) เอานโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ มาใช้เพื่อขจัดหรือบรรเทา ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไป

ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ

ความหมายของภาวะเงินเฟ้อ (inflation) คือภาวะที่ระดับราคาโดยทั่วไปกำลังเพิ่มสูงขึ้น และความหมายของภาวะเงินฝืด (deflation) ก็เป็นไปในทางตรงกันข้าม คือภาวะที่ระดับราคาโดยทั่วไปกำลังลดลง⁽¹⁾ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวนี้แตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงของราคาเปรียบเทียบ (relative price) เช่น ถ้าราคาของน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ราคาของเบียร์ลดต่ำลง เราไม่สามารถที่จะพูดได้ว่าเกิดภาวะของเงินเฟ้อหรือเงินฝืด การเปลี่ยนแปลงของราคาดังกล่าวนี้ มีผลมาจากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยเปรียบเทียบของชีพหลายและปริมาณของน้ำมันและเบียร์ ในทางตรงกันข้ามภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นเมื่อราคาโดยทั่วไปของสินค้าส่วนมากหรือทั้งหมดเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณหรือการลดลงของชีพหลายของสินค้าโดยทั่วไปทั้งหมด มากกว่าที่จะเป็นไปในลักษณะการเปลี่ยนแปลง (shift) ความพอใจ (preferences) ในการซื้อจากสินค้าหนึ่งไปยังสินค้าอีกชนิดหนึ่ง หรือเป็นการเปลี่ยนแปลง (shift) ปริมาณการผลิตสินค้าบางประเภท

การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าโดยส่วนใหญ่หรือทั้งหมดถูกแสดงผ่านออกมาในรูปของดัชนีราคา (price index) ดัชนีราคาเป็นราคาถ่วงน้ำหนักถ่วงเฉลี่ย (weighted average) ของกลุ่มสินค้าที่ประเมินโดยเปรียบเทียบเทียบกับราคาปีใดปีหนึ่งซึ่งถือเป็นปีฐาน (base year) ตัวอย่างของดัชนีราคาที่มีการใช้มากได้แก่ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค (Consumer Price Index) ซึ่งก็คือ ราคาถ่วงเฉลี่ยของสินค้าสำหรับผู้บริโภค ดัชนีราคาขายส่ง (Wholesale Price Index) ซึ่งก็เป็นราคาถ่วงเฉลี่ยของสินค้าที่ขายส่ง (in their first transaction) อีกดัชนีหนึ่งที่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมใช้ แต่ก็มีประโยชน์มากเหมือนกัน คือ Gross National Product Implicit price Deflator หรือเรียก

(1)

D. Laidler and M. Parkin, "inflation : A Sarvey", Economic Journal, December 1975, pp. 741-809.

สั้น ๆ ว่า GNP deflator ซึ่งก็เป็นดัชนีราคาของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (final goods and services) ทั้งหมดในปีปัจจุบัน ซึ่งก็จะเป็นดัชนีราคาของสินค้าและบริการที่ใช้ในการคำนวณหาตัวเลขรายได้ประชาชาติ (GNP)

ถึงแม้ว่าดัชนีที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาจะมีแตกต่างกันหลายดัชนีก็ตาม แต่ก็พบว่าความสัมพันธ์ของดัชนีแต่ละประเภทมีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน ในระยะเวลาที่ผ่านมา คือดัชนีทั้งสามประเภทนี้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและลดลง ในลักษณะเดียวกัน ภาวะเงินเฟ้อสามารถแสดงได้จากเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละปีของดัชนีที่เหมาะสม (appropriate index) ซึ่งจากความเป็นจริงแล้วก็ยังไม่มิตัวเลขที่แสดงถึงอัตราเงินเฟ้อที่แน่นอน เนื่องจากบางคนเวลากล่าวถึงอัตราเงินเฟ้อก็จะยกตัวเลขที่แสดงมาจากดัชนีราคาผู้บริโภค บางคนก็ใช้ตัวเลขที่อ้างอิงมาจากดัชนีราคายาส่ง เป็นต้น ดังตัวอย่าง อัตราเงินเฟ้อที่แสดงในตารางที่ 1 จากตารางนี้แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาประจำปีโดยเฉลี่ยของดัชนีทั้งสามประเภทในแต่ละช่วง 5 ปี เริ่มจากปี 1945 (ข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกา)

ตารางที่ 1 : อัตราเงินเฟ้อ 1945 - 1974

ช่วงระยะเวลา 5 ปี	อัตราการเปลี่ยนแปลงประจำปีโดยเฉลี่ย		
	WPI	XPI	GNP deflator
1945 - 1949	8.4	c.4	6.5
1950 - 1954	2.5	2.5	2.5
1955 - 1959	1.7	1.9	2.5
1960 - 1964	0.1	1.2	1.4
1965 - 1969	2.7	7.8	3.3
1970 - 1974	8.6	6.1	5.8

ที่มา : Economic Report of the president, 1975.

อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับสูงในช่วงของปี 1945-1949 นั้นมีผลต่อเนื่องมาจาก เป็นภาวะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เสร็จสิ้น ในช่วงระหว่างทศวรรษ 1950 และตอนต้น ทศวรรษ 1960 ดัชนีทั้งสามประเภทแสดงถึงอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำมาก ตั้งแต่ในช่วง ครึ่งหลังของทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา อัตราเงินเฟ้อได้เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี 1970-1974 อัตราเงินเฟ้อได้เพิ่มสูงขึ้นอยู่ในระดับเดียวกับอัตราเงินเฟ้อตอนเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง การเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากของอัตราเงินเฟ้อดังกล่าวนี้ ได้กลายเป็นเรื่องที่ ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้วางนโยบาย เศรษฐกิจสนใจที่จะศึกษากันอย่างกว้างขวางใน ช่วงทศวรรษหลังนี้ ซึ่งแน่นอนเหลือเกินว่าจะต้องมีเหตุผลต่าง ๆ มากมายที่อธิบายถึงสาเหตุ ของภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น

ผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อ (The effects of Inflation)

ภาวะเงินเฟ้อถูกพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เพราะว่าได้มีการตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อในแง่ที่จะส่งผลกระทบในกรณีที่ไม่ดี (adverse effects) ต่อ การกระจายรายได้, ต่อการกระจายความมั่งคั่ง และต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ ภาวะเงินเฟ้อส่งผลกระทบที่ไม่พึงต้องการต่อการกระจายรายได้ อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้น ของรายได้ของแต่ละบุคคลไม่สามารถเพิ่มขึ้นสูง เท่ากับการเพิ่มขึ้นของระดับราคา บางกลุ่มมี รายได้เพิ่มขึ้นอัน เนื่องจากการที่ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นแล้วมีผลทำให้ผลกำไรเพิ่มสูงขึ้น และส่ง ผลถึงการเพิ่มขึ้นของเงินปันผลซึ่งผู้ถือหุ้นจะได้รับ ในทางตรงข้ามบางกลุ่ม เช่นพวกแรงงาน (Labor) การปรับปรุงสัญญาการจ้างงานนั้นไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก ดังนั้นการเพิ่มขึ้น ของค่าจ้างแรงงานจึงถูกสมมุติให้มีความล่าช้า (lag) มาก หลังจากที่ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นไป แล้ว บางกลุ่มโดยเฉพาะพวกที่ครบอายุการทำงาน (retired) แล้ว จะได้รับเงินบำนาญ ในจำนวนของเงินที่คงที่ (fixed in nominal terms) ซึ่งเงินบำนาญเหล่านี้จะไม่มี การปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นในเวลาที่ราคาสินค้าได้เพิ่มสูงขึ้น ถ้าข้อสมมุติที่กล่าวมานี้ถูกต้องแล้ว การ เพิ่มขึ้นของราคาก็จะเป็นการทำให้ทรัพยากรที่แท้จริง (real resources) บางกลุ่มคนที่มี

รายได้ประจำ เช่นบุคคลที่รับบำนาญ และคนงานที่ได้รับค่าจ้าง (ซึ่งการปรับปรุงค่าจ้างจะมีความล่าช้า เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของระดับราคา) เปลี่ยนหรือเคลื่อนย้าย (shift away) ไปยังกลุ่มบุคคลที่มีรายได้มาจากกำไร

นอกจากภาวะเงินเฟ้อจะมีผลต่อกระแสการไหลของรายได้แล้ว ภาวะเงินเฟ้อยังมีผลกระทบต่อการกระจายความมั่งคั่งที่เป็นอยู่อีกด้วย กลุ่มของครัวเรือน (household) ก็อาจถือความมั่งคั่งไว้ในหลายรูปแบบ ทรัพย์สินที่แท้จริง เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นส่วนหนึ่งของความมั่งคั่ง (Stock of wealth) นอกจากนี้ก็ยังมีอาจดำรงความมั่งคั่งในรูปของทรัพย์สินทางการเงิน (financial assets) อีกด้วย อันประกอบไปด้วยหุ้นบริษัท (corporate stocks) และพันธบัตร (bonds) ทั้งพันธบัตรรัฐบาลและพันธบัตรเอกชน เป็นต้น การเกิดภาวะเงินเฟ้อจะมีผลต่อการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่แท้จริง โดยตัวเฉลี่ยแล้วมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของทรัพย์สินที่แท้จริงโดยส่วนใหญ่แล้วจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยก็เท่ากับอัตราของเงินเฟ้อ ถ้านักลงทุน (investors) เชื่อว่าภาวะเงินเฟ้อจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลกำไรที่จะได้รับแล้ว นักลงทุนเหล่านั้นก็จะเพิ่มการซื้อจำนวนหุ้นของบริษัทต่าง ๆ มากขึ้นในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้อ สิ่งเหล่านี้ก็จะไปมีผลต่อการผลักดันราคาของหุ้นให้เพิ่มสูงขึ้น ผลที่เกิดขึ้นต่อมาก็คือเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้สูงขึ้นแก่ผู้ที่ถือหุ้นอยู่เดิม ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ดำรงความมั่งคั่งในรูปของพันธบัตรก็จะเป็นผู้ที่เสียประโยชน์ (disadvantage) เนื่องจาก ผลตอบแทนคือดอกเบี้ยจากการถือพันธบัตรนั้นมีค่าคงที่ (fixed coupon rate) ยิ่งกว่านั้นมูลค่าของพันธบัตรเมื่อถึงเวลาไถ่ถอน (maturity Value) ก็ยังมีค่าที่เป็นตัวเงินที่คงที่อีกด้วย ซึ่งเมื่อระดับราคาเพิ่มสูงขึ้นก็จะเป็นการไปลดอำนาจซื้อที่แท้จริง หรือมูลค่าที่แท้จริงของพันธบัตรลงดังกล่าวก็น่าจะเห็นได้ว่าภาวะเงินเฟ้อจะมีผลกระทบต่อการกระจายความมั่งคั่งที่แท้จริงจากผู้ถือพันธบัตรไปสู่ผู้ที่ถือหุ้นและผู้ถือทรัพย์สินที่แท้จริง

ประการสุดท้าย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้กับผู้ขอ (creditor-debtor) ก็อาจจะไม่ราบรื่น (distorted) จากการที่ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น โดยเมื่อราคาสินค้าเพิ่ม

สูงขึ้น เงินที่ให้กู้ออกไปก็จะมีอำนาจซื้อที่ลดน้อยลง ยกตัวอย่างเช่น เงินที่ให้กู้ยืมไป 100 บาท และเมื่อถึงสิ้นปีก็ต้องมาจ่ายคืนให้แก่ผู้ให้กู้ เป็นจำนวนเงิน 110 บาท ถ้าหากว่าราคาดินค้าเพิ่มสูงขึ้น สมมุติว่าเพิ่มขึ้น 7 เปอร์เซ็นต์ในช่วงระหว่างปีที่มีการกู้ยืมกันนั้น ก็มีผลทำให้เงินที่จ่ายคืนให้แก่ผู้ให้กู้นั้นมีอำนาจซื้อลดลง 7 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นในรูปที่แท้จริง (real term) แล้ว ผู้ให้กู้ก็จะได้รับดอกเบี้ยที่แท้จริงเพียง 3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แทนที่จะเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ ภายใต้ภาวะเงินเฟ้อนี้ก็จะมีมีการเคลื่อนย้าย (shift) อำนาจซื้อที่แท้จริงจากผู้ให้กู้ยืมไปยังผู้ขอกู้ยืม

จากปัญหาภาวะเงินเฟ้อที่กล่าวมาก็น่าจะมี เหตุผลที่จะตั้งข้อสมมุติต่อไปอีกได้ว่าบุคคลที่คาดว่าจะได้รับผลเสียจากการเกิดภาวะเงินเฟ้อ นั้น ก็จะพยายามที่จะหาทางที่จะป้องกันผลเสียอันจะเกิดขึ้นกับตนเอง เช่น ถ้าคนงาน (wage earners) คาดว่าจะเกิดภาวะเงินเฟ้อ คนงานก็จะหาทางป้องกันตัวเองโดยการหาทางที่จะขอเพิ่มค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้นกว่าระดับค่าจ้างที่เป็นอยู่ เงินเฟ้อ เช่นเดียวกันผู้ให้กู้ยืมก็จะป้องกันตนเองจากการเกิดภาวะเงินเฟ้อได้โดยขอเพิ่มอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บให้สูงขึ้นกว่าในกรณีปกติ และขณะเดียวกันผู้ที่มาขอกู้ยืมถ้าคาดว่าจะได้รับผลประโยชน์ (benefit) จากการเกิดภาวะเงินเฟ้อ ก็จะมี ความเต็มใจที่จะจ่ายอัตราดอกเบี้ยในระดับที่สูงกว่าในช่วงภาวะปกติ เช่นกัน

จากการมีเหตุผลที่จะคาดได้ว่าบุคคลแต่ละคนจะมีการคาดการณ์เกี่ยวกับผลของภาวะเงินเฟ้อ ดังนั้นก็ต้องมาทำการแยกให้เห็นถึงความแตกต่างของผลจากภาวะเงินเฟ้อที่จะเกิดขึ้น ว่าเป็นลักษณะของการเกิดภาวะเงินเฟ้อที่มีการคาดการณ์ไว้ก่อน (expected inflation) หรือว่าเป็นภาวะเงินเฟ้อที่ไม่มีการคาดการณ์ไว้ก่อน (unexpected inflation) ในกรณีที่ต้องการพิจารณาถึงผลกระทบต่อการกระจายรายได้, ความมั่งคั่ง และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ยืม จากการศึกษาพบว่าผลเสีย (detrimental effect) ของภาวะเงินเฟ้อ ที่กล่าวมาในตอนต้นนั้น จะเกิดขึ้นได้ในการตีเป็นการเกิดภาวะเงินเฟ้อประเภทไม่มีการคาดการณ์ไว้ก่อน (unexpected inflation) อย่างไรก็ตามใน

กรณีที่ภาวะเงินเฟ้อได้มีการคาดการณ์ไว้ก่อนอย่างเต็มที่แล้ว (fully expected) ผลเสียอันจะเกิดจากภาวะเงินเฟ้อจะไม่บังเกิดขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้จะกล่าวอีกครั้งในส่วนหลังของบทนี้ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเงินเฟ้อ และภาวะการว่างงาน

สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อ (The Causes of Inflation)

ในตลาดแต่ละแห่งนั้นเราตั้งข้อสมมุติไว้ว่าการที่ราคาสินค้าสูงขึ้นนั้น เป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นมาจากการเกิดดีมานด์ส่วนเกินหรือการเกิดขาดแคลนทางด้านซัพพลาย ด้วยเหตุผลในลักษณะแบบเดียวกันการพิจารณาในระดับเศรษฐกิจส่วนรวม (macro economic) ภาวะเงินเฟ้อก็เกิดขึ้นเมื่อดีมานด์รวมของผลผลิต (Aggregate output demand) เพิ่มสูงขึ้นกว่าปริมาณของผลผลิตรวม (Aggregate output supply) และภาวะของเงินฝืดก็จะเกิดขึ้นเมื่อดีมานด์รวมของผลผลิตอยู่ในระดับที่น้อยกว่าปริมาณรวมของผลผลิตที่มีอยู่ บางทฤษฎีที่กล่าวถึงภาวะเงินเฟ้อ ก็ได้นำเอาปัจจัยภายนอก (Exogenous forces) เข้ามาร่วมเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของดีมานด์รวม และซัพพลายรวมด้วย

จากที่ได้ทำการศึกษามาแล้วในตัวแบบ (model) การวิเคราะห์ของเส้น IS-IM ว่า การเปลี่ยนแปลงของดีมานด์ในผลผลิตนั้น อาจจะมาจากการเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล, การจัดเก็บภาษีหรืออาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงฐานของเงิน โดยการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ธนาคารกลาง ในกรณีที่การดำเนินนโยบายการเงินหรือการดำเนินนโยบายการคลังมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความต้องการผลผลิตรวม แต่ไม่มีผลต่อการเพิ่มจำนวนของผลผลิตรวม หรือเพิ่มขึ้นในระดับที่น้อยกว่า ระดับราคาจะเพิ่มสูงขึ้น ในกรณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ในภาวะของการจ้างงานเต็มที่ ซึ่งปริมาณของผลผลิตไม่สามารถเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณความต้องการผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามภาวะเงินเฟ้อก็อาจจะเกิดขึ้น ในขณะที่ระดับการจ้างงานยังไม่เต็มที่ก็ได้ ถ้าหากว่ามีข้อจำกัด (constraints) ของระบบเศรษฐกิจที่ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นได้ช้า (ประกอบกับการลดลงของจำนวนทรัพยากรที่ว่างงาน)

ในขณะที่เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนดีมานด์รวม

จากการพิจารณาถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของดีมานด์ โดยเปรียบเทียบกับผลผลิตนั้น ทฤษฎีเงินเพื่อบางทฤษฎียังได้กำหนดสภาวะที่ราคาสินค้าจะเพิ่มสูงขึ้นไว้ด้วย เช่นพิจารณาทั้งสภาวะที่ระบบเศรษฐกิจอยู่ในสภาพของการจ้างงานเต็มที่ ที่ซึ่งปริมาณของผลผลิตไม่สามารถจะเพิ่มขึ้นได้อีกต่อไป การเพิ่มขึ้นของความต้องการสินค้าภายใต้สภาพการณ์เช่นนี้ก็จะ เป็นสาเหตุที่ทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ครบโดที่ความต้องการที่เพิ่มขึ้นนี้ยังไม่สามารถถูกสนองตอบโดยการเพิ่มขึ้นของจำนวนผลผลิต ปัญหาในขณะนี้ก็ คือ ราคาก็จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยไม่สิ้นสุด หรือจะมีกลไกอะไรที่จะปรับตัวของมันเอง ขจัดดีมานด์ส่วนเกินที่เกิดขึ้นให้หมดไป

สมมุติว่าการเพิ่มขึ้นของดีมานด์ในผลผลิต เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายทางภาครัฐบาล และสมมุติต่อไปอีกว่าการจัดเก็บภาษีไม่มีการเปลี่ยนแปลง และเจ้าหน้าที่ทางการเงินของธนาคารกลางก็ไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลง monetary base การเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายของรัฐบาลจะเป็นตัวเพิ่มโดยตรงของดีมานด์ในผลผลิต ซึ่งค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ รัฐบาลได้ทำการขอกู้ยืมมาจากตลาดการเงิน การที่รัฐบาลขอกู้ยืมเงินทุนเหล่านี้มาจะเป็นเหตุให้อัตราดอกเบี้ยถูกผลักดันให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งก็เป็นเหตุจูงใจที่จะทำให้ผู้ที่ถือเงิน (money holder) อยู่ลดจำนวนเงินที่ถืออยู่ลง เพื่อให้ไปเป็นเงินทุนสำหรับรัฐบาลที่ต้องการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ครบโดที่จำนวนของผลผลิตไม่สามารถจะเพิ่มขึ้นได้ ราคาก็จะเพิ่มสูงขึ้น จากการที่ราคาเพิ่มสูงขึ้นนี้ ก็จะทำให้ความต้องการที่จะถือเงินที่เป็นตัวเงิน (nominal money) เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้นก็จะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินที่เป็นตัวเงินที่ขัดแย้งกันอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การที่ราคาเพิ่มสูงขึ้นจะเป็นเหตุให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความต้องการถือเงิน และการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยจะเป็นตัวลดปริมาณความต้องการถือเงินลง เพื่อให้

ภาวะเงินเฟ้อยังคงดำเนินอยู่ ปริมาณความต้องการส่วนเกินก็จะต้องคงอยู่ นั่นก็คือ ปริมาณการใช้จ่ายในรูปตัวเงิน (nominal terms) จะต้องเพิ่มสูงเร็วเท่ากับการเพิ่มขึ้นของระดับราคา ภาวะของเงินเฟ้อจะยังคงเกิดขึ้นถ้าหากว่าการลดลงของความต้องการถือเงินที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย มีจำนวนที่มากกว่าการเพิ่มขึ้นของความต้องการถือเงินที่เพิ่มขึ้นจากการที่ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น การเกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าวนี้จะมีผลทำให้มีเงินทุนที่จะนำมาสนองระดับการใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นได้ต่อไปเรื่อย ๆ และก็เป็นสิ่งที่น่าสงสัยขึ้นมาว่า ปริมาณความต้องการถือเงินจะสามารถลดลงไปได้เรื่อย ๆ อย่างไม่จำกัด เช่นนั้นหรือไม่ และถ้าหากไม่สามารถลดลงต่อไปได้อีกแล้ว ระดับของความต้องการผลผลิตจะไม่สามารถเพิ่มสูงขึ้นได้อีกต่อไป ซึ่งก็หมายความว่าสภาวะเงินเฟ้อจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไป

ยิ่งกว่านั้นการเพิ่มสูงขึ้นของระดับอัตราดอกเบี้ยก็ยังมีผลต่อการลดลงของระดับการลงทุนที่แท้จริงของทางภาคธุรกิจ (business sector) อีกด้วย การลดลงของค่าใช้จ่ายลงทุนของภาคธุรกิจก็จะส่งผลสุดท้ายโดยไปชดเชย (offset) กับการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายทางภาครัฐบาล ซึ่งก็จะทำให้ปริมาณความต้องการผลผลิตกลับมาสู่ระดับเดิมได้อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การที่จะทำให้ภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นอยู่ได้ตลอดไปนี้จากสาเหตุของการที่มีการเพิ่มขึ้นของความต้องการผลผลิตอย่างถาวร (permanent increase in output demand) นั่นก็จะเป็นสิ่งที่เกินไปจากความ เป็นจริงที่จะเกิดขึ้นได้

คราวนี้มาพิจารณาทางด้านนโยบายการเงินที่จะถูกใช้ให้เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปริมาณในผลผลิต สมมุติอีกครั้งหนึ่งว่าให้ปริมาณผลผลิตมีจำนวนที่คงที่ในสภาวะของการจ้างงานเต็มที่ และสมมุติต่อไปอีกว่าเจ้าหน้าที่ของธนาคารกลางได้ทำการเพิ่มปริมาณของ monetary base อยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็จะมีผลต่อการขยายตัวของปริมาณเงินหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้นระดับอัตราดอกเบี้ยก็ลดต่ำลง การลดลงของอัตราดอกเบี้ยก็เป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายในสินค้าทุนของภาคธุรกิจ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในสินค้าทุนที่เพิ่มขึ้นนั้นจะทำให้ความต้องการผลผลิตรวมเพิ่มสูงขึ้น จากการที่ปริมาณผลผลิต

ไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ ราคาสินค้าก็เพิ่มสูงขึ้น ปัญหาที่จะเกิดขึ้นอีกว่า ราคาจะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่มีขอบเขตจำกัดหรือปล่าว คำตอบก็คือ "ไม่" เนื่องจากการที่ระดับราคาเพิ่มสูงขึ้นนั้น ความต้องการถือเงินก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย เพราะจากการที่ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น จะไปทำให้ปริมาณความต้องการถือเงินเพิ่มสูงขึ้น (จากการที่ราคาเพิ่มสูงขึ้น) ซึ่งก็จะทำให้อัตราดอกเบี้ยขยับตัวสูงขึ้น และจากการสูงขึ้นของระดับอัตราดอกเบี้ยดังกล่าว จะไปทำให้ระดับค่าใช้จ่ายลงทุนที่ได้เพิ่มขึ้นในตอนแรกนั้นค่อย ๆ ลดต่ำลง ซึ่งจะลดต่ำลงเรื่อย ๆ トラバドที่อัตราดอกเบี้ยยังคงเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยก็จะเพิ่มต่อไปเรื่อย ๆ トラバドที่ความต้องการถือเงินยังเพิ่มขึ้นอยู่ และความต้องการถือเงินนี้ก็ยังคงจะเพิ่มไปเรื่อย ๆ トラバドที่ราคาสินค้ายังคงเพิ่มขึ้นอยู่ และในที่สุดเมื่อการลดลงของการลงทุนสามารถที่จะชดเชยการเพิ่มขึ้นของการลงทุนในระยะแรกได้แล้ว ความต้องการผลผลิตก็จะกลับมาสู่ระดับเดิมของมัน และราคาก็จะไม่เพิ่มสูงขึ้นอีกต่อไป เมื่อราคาไม่เพิ่มอัตราดอกเบี้ยก็จะไม่เพิ่มอีกต่อไป ระบบเศรษฐกิจก็จะกลับเข้าสู่ดุลยภาพที่ปราศจากภาวะเงินเฟ้ออีกครั้งหนึ่ง

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นทั้งการเพิ่มขึ้นของระดับค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล หรือจะเป็นการเพิ่มขึ้นทางด้าน monetary base ก็ตามจะไม่มีผลอย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อดำเนินไปได้ตลอด ในสภาพที่แท้จริงแล้ว การเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาของระดับค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของรัฐบาลก็อาจจะไม่มีผลอย่างเพียงพอที่จะไปทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อยืนยาวอยู่ได้ตลอด การที่จะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้ตลอดไปนั้น ระดับของค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา นั้นจะต้องได้มาจากจำนวนเงินที่มาจาก การลดลงของความต้องการถือเงินที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ความต้องการถือเงินต้องลดลงเพื่อว่าจำนวนผลผลิตที่เท่าเดิมนั้นจะได้ถูกซื้อในราคาที่สูงขึ้น ซึ่งพวก Monetary มักจะละเลยถึงความเป็นไปได้ของกรณีนี้

ในอีกกรณีหนึ่งที่ภาวะเงินเฟ้อสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ก็คือ จากการเพิ่มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลาของปริมาณเงิน ซึ่งอาจเกิดจากการเพิ่มสูงขึ้นของ Monetary Base สมมุติว่า

ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน ภายใต้กรณีเช่นนี้ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะไปทำให้ความต้องการถือเงินต้องลดลง ความจริงแล้วความต้องการถือเงินจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถึงแม้จะไม่มีค่าใช้จ่ายเงินของรัฐบาลเกิดขึ้น ผลของการเพิ่มขึ้นของ monetary base ก็สามารทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา ทรายใดที่การเพิ่มขึ้นของ monetary base หรือการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินในที่สุดแล้วจะต้องสูงเร็วเท่ากับการเพิ่มสูงขึ้นของความต้องการถือเงินที่เพิ่มขึ้นจากการที่ราคาสินค้าสูงขึ้น เช่นนั้นจึงจะทำให้อัตราของภาวะเงินเฟ้อสามารถดำรงอยู่ได้

ดังนั้นก็จะปรากฏว่าเงื่อนไขที่จำเป็น (necessary) สำหรับที่จะทำให้ภาวะเงินเฟ้อดำรงอยู่ได้นั้น ก็คือการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินที่มาจากการเพิ่มสูงขึ้นของ monetary base อย่างไรก็ตามการเพิ่มขึ้นของ monetary base โดยตัวของมันเองก็อาจจะไม่เป็นเงื่อนไขที่ "เพียงพอ" (sufficient) ที่จะรักษาภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นไว้ได้ ถ้าหากว่ากลไกการเชื่อมโยงต่าง ๆ ทางการเงินไม่ทำงาน ซึ่งก็จะทำให้การเพิ่มขึ้นของ monetary base ที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน จะไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความต้องการผลผลิต ซึ่งถ้าไม่มีการเพิ่มขึ้นของความต้องการผลผลิตแล้ว ติมานด์ส่วนเกินก็จะไม่เกิดขึ้น การเพิ่มขึ้นของราคาจะไม่เกิดขึ้นเช่นกัน

ดังกล่าวน่าข้างต้นนั้นเป็นการกำหนดให้ปริมาณผลผลิตมีค่าคงที่ ณ ระดับของการจ้างงานเต็มที่ อย่างไรก็ตามภาวะของการจ้างงานเต็มที่นี้ทำให้เป็นสภาวะปกติที่จะเกิดขึ้นในสภาพความเป็นจริง ยิ่งกว่านั้นในสภาวะทั่วไปที่เกิดขึ้นทั้งผลผลิตและราคา ก็มีผลสะท้อนต่อการเปลี่ยนแปลงของติมานด์ที่มีต่อผลผลิตอีกด้วย เพราะว่าการทำงานสามารถที่จะเกิดขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นเป้าหมายอีกประการหนึ่งของการดำเนินนโยบายภายในประเทศก็คือเรื่องของการจ้างงาน ซึ่งจะได้นำมาพิจารณาต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของภาวะการว่างงาน

การว่างงานก็เช่นเดียวกับตัวแปรเศรษฐกิจอื่น ๆ จำนวนมากที่ยังไม่มีความหมายที่แน่นอน (unique definition) ลงไป ถ้าบุคคลใดก็ตามที่พร้อม (ready) มีความเต็มใจ (willing) และสามารถที่จะเข้าทำงานได้ในระดับอัตราค่าจ้างที่เป็นอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถจะหางานทำได้ บุคคลนี้เรียกได้ว่าเป็นคนว่างงานตามคำนิยามที่ตั้งขึ้นโดย The U.S. Bureau of Labor Statistics อย่างไรก็ตาม ตามความหมายในลักษณะเช่นนี้ก็ไม่ได้แยกความแตกต่างระหว่างการว่างงานที่อาจเกิดขึ้นจากความสมัครใจ (Voluntary) และการว่างงานที่เกิดขึ้นโดยความไม่สมัครใจ (involuntary) การว่างงานบางประเภทเป็นแบบ "ชั่วคราว" (frictional) คือเป็นในลักษณะที่ว่ามีความต้องการที่ว่างอยู่ แต่ตำแหน่งงานเหล่านั้นไม่สามารถจัดให้เข้ากับการว่างงานที่เกิดขึ้นได้ การว่างงานแบบ frictional บางอย่างเป็นการว่างงานที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจ เช่นการที่บุคคลบางคนยอมออกจากงานเดิมเพื่อที่จะหางานใหม่ที่ดีกว่า ในระหว่างที่หางานใหม่ทำนั้น บุคคลเหล่านี้ก็จะว่างงาน แต่การว่างงานแบบนี้เกิดขึ้นจากการที่บุคคลนั้น เป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นเอง การว่างงานที่เกิดขึ้นจากการไม่สมัครใจมาจากการที่ตำแหน่งงานที่ว่างอยู่นั้นมีน้อยกว่าจำนวนของบุคคลที่ว่างงาน ลักษณะของการว่างงานในแบบนี้มักจะ เรียกว่า เป็นการว่างงานแบบ "cyclical" หรือ "deficient demand" เป็นการว่างงานที่สืบเนื่องมาจากการที่ค่าใช้จ่ายในสินค้าและบริการมีไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิด (generate) ความต้องการ (derived demand) ในการจ้างแรงงานทุกคนที่กำลังหางานทำอยู่ได้

อย่างไรก็ตามการวัดจำนวนของการว่างงานตามความหมายของ The Bureau of Labor Statistic ของอเมริกา จะไม่สามารถแยกความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างการว่างงานที่เป็นแบบ frictional กับ cyclical หรือการว่างงานที่เป็นแบบ Voluntary กับ involuntary ออกจากกันได้

โดยทั่วไปแล้วการว่างงานมักจะจัดออกมาในรูปของอัตราการว่างงาน โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์กับกำลังแรงงาน (labor force) ทั้งหมด จากตารางที่ 2 จะแสดงให้เห็นถึงอัตราของการว่างงานโดยเฉลี่ยแต่ละปี ในช่วงเวลา 5 ปี เริ่มจากปี 1945 ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง การว่างงานในสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับที่เริ่มจาก 3.5 เปอร์เซ็นต์ของกำลังแรงงาน เพิ่มขึ้นไปถึง 9 เปอร์เซ็นต์ของกำลังแรงงานในปี 1975

ตารางที่ 2

อัตราของการว่างงาน : 1945 - 1974	
ช่วงระยะ 5 ปี	อัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยต่อปี
1945 - 1949	3.9
1950 - 1954	4.0
1955 - 1959	5.0
1960 - 1964	5.7
1965 - 1969	3.6
1970 - 1974	5.4

ที่มา : Economic Report of the President, '1975

อัตราการว่างงานที่แสดงตามตารางนั้นเป็นอัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักจากหลาย ๆ กลุ่มของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจนในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่นอัตราการว่างงานของกลุ่มวัยรุ่น (teenage) สูงเป็น 4 เท่าของกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป การจ้างงานของพวกชนผิวดำและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ก็เป็นจำนวน 2 เท่าของพวกชนผิวขาว การว่างงานของพวก Blue-collar ก็มีแนวโน้มที่สูงกว่าการว่างงานของพวก white-collar

ผลกระทบของการว่างงาน

เช่นเดียวกับภาวะเงินเฟ้อ การว่างงานก็เป็นเป้าหมายของการดำเนินนโยบาย ทั้งนี้ก็เพราะว่ามันถูกสมมุติว่ามีผลกระทบที่เป็นอันตราย (adverse effects) ต่อระบบเศรษฐกิจ ปัญหาใหญ่ที่สำคัญสำหรับการว่างงานก็คือว่าในขณะที่เกิดการว่างงานนั้น การผลิตสินค้าและบริการเพื่อที่จะเพิ่มสวัสดิการรวมของสังคมก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการว่างงานก็เป็นสิ่งที่ทำให้จำนวนผลผลิตที่ไหลเวียน ซึ่งก็คือรายได้ของสังคมน้อยกว่าที่มันควรจะเป็น นั่นก็หมายความว่าระดับการบริโภคอยู่ในระดับต่ำ การออมอยู่ในระดับต่ำก็ทำให้ปริมาณของความมั่งคั่ง (Stock of wealth) อยู่ในระดับต่ำด้วย การค้นหาผลสูญเสียที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจากการว่างงานนั้นเป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก แต่จากตารางที่ 3 จะแสดงถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 3

Hypothetical Full Employment GNP and Saving :
1929-1941 (1958 dollars in billions)

year	unemployment rate (%)	Actual (\$)		Hypathetical (\$)	
		GNP	Saving ⁽¹⁾	GNP	Saving ⁽³⁾
1929	3.2	203.6	32.2	203.6	32.2
1930	8.7	183.5	23.9	194.2	25.3
1931	15.9	169.3	11.2	193.9	12.8
1932	23.6	144.2	2.0	181.2	2.5
1933	24.9	141.5	2.3	180.7	2.9
1934	21.7	154.3	7.6	189.3	9.3
1935	20.1	169.5	15.5	203.9	18.6
1936	16.9	193.0	16.8	223.6	19.5
1937	14.3	203.2	26.7	228.6	30.0
1938	13.0	192.9	15.9	229.1	18.9
1939	17.2	209.4	20.4	243.5	23.7
1940	14.6	227.2	31.0	256.4	35.0
1941	9.9	253.7	39.4	282.6	42.2
Accumulated saving			<u>244.9</u>		<u>272.9</u>

ที่มา : Economic Report of the president, various years.

จากตาราง เป็นตัวเลขที่ครอบคลุมช่วงจากปี 1929 ถึง 1941 ที่ซึ่ง เป็นช่วงที่ เกิดมีภาวะการว่างงานขนาดใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ 20 ของอเมริกา ระดับของการว่างงาน เริ่มจาก 3.2 เปอร์เซ็นต์ของกำลังแรงงานในปี 1929 และสูงขึ้น เป็น 24.9 เปอร์เซ็นต์ ในปี 1933 และก็เริ่มดีขึ้นหลังจากปี 1933 และในปี 1941 ภาวะการว่างงานก็ลดต่ำลง เหลือเพียง 9.9 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงระหว่างปีที่เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง อัตราการว่างงาน อยู่ในระดับต่ำมากจนสามารถที่จะกล่าวได้ว่าเป็นภาวะที่มีการจ้างงานเต็มที่ ได้ จากตาราง แสดงถึงระดับของผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง (GNP in real terms) และระดับของการออมที่ แท้จริงที่เกิดขึ้นในแต่ละปี จากเงินออมในแต่ละปีจะเป็นสิ่งที่ทำให้ความมั่งคั่ง (stock of wealth) ของระบบเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นจากช่วงระยะเวลาที่แสดงจากตาราง เงิน ออมที่สะสมขึ้นมา (accumulated saving) จำนวน 244.9 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นตัว แทนที่แสดงถึงปริมาณความมั่งคั่งที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงระยะเวลานั้น จาก 2 ช่องสุดท้ายของ ตาราง แสดงถึงตัวเลขตามข้อสมมุติ (hypothetical figures) ของ GNP และ เงินออม ภายใต้ข้อสมมุติฐานที่กำหนดให้ระดับของการว่างงานอยู่ในอัตรา 3.2 เปอร์เซ็นต์ตลอดช่วง ระยะเวลาทั้งหมด ถ้าหากตัวเลขของอัตราการออมที่สมมุติ (เปอร์เซ็นต์ของ GNP ที่เก็บออม) พิจารณาในแบบเดียวกันกับในกรณีที่เกิดขึ้นจริง ๆ (actual case) แล้ว จำนวนเงินออม สะสมทั้งหมดตลอดช่วงระยะเวลาจะมีค่าเท่ากับ 2727.9 พันล้านดอลลาร์ ดังนั้นจะ เห็นว่า เมื่อตอนสิ้นสุดช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้น ปริมาณความมั่งคั่งของระบบ เศรษฐกิจจะมีค่าน้อยกว่า ในกรณีที่กำหนดให้การว่างงานรักษาระดับอยู่ในอัตรา 3.2 เปอร์เซ็นต์อยู่ถึง 28 พันล้านดอลลาร์

ดังนั้นจากตัวเลขที่ปรากฏตามตารางดังกล่าวก็จะเป็นการแสดงที่ทำให้เห็นถึง การสูญเสียของรายได้ เงินออม และความมั่งคั่งอันเนื่องมาจากการว่างงานที่เกิดขึ้นในช่วง ระยะเวลา นั้น ทุน (Capital) ก็อาจจะไม่ได้ถูกใช้งาน (unemployment) ด้วยในช่วง ระยะเวลาเช่นนี้ จากการที่หน่วยผลิตดำเนินการผลิตในลักษณะที่ต่ำกว่ากำลังการผลิตอย่าง เต็มที่ ในกรณีที่ เราอาจจะสมมุติให้มีการปรับตัวได้โดยการยอมให้มีการใช้ทุนอย่าง เต็มที่

(full employment of capital) นั้น ก็จะมีค่าตัวเลขของ GNP และเงินออมที่จะเป็นไปตามข้อสมมุติ (hypothical figures) ตามตารางจะต้องมีค่าที่สูงกว่าเดิม

นอกจากจะมีการสูญเสียทางด้านการผลิตอันเนื่องจากการว่างงานแล้ว ต้นทุนอื่น ๆ บางประเภทยังคงอยู่กับสังคมอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่กระทำอาชญากรรม ก็เพราะเขาคาดว่าต้นทุนแห่งการเสียโอกาสของการกระทำอาชญากรรมนั้นมีค่าน้อยกว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (expected benefits) ต้นทุนแห่งการเสียโอกาสที่มีความสำคัญมากก็คือ รายได้ที่จะไม่ได้รับในระหว่างเวลาที่บุคคลนั้นถูกจับจำคุก อย่างไรก็ตามถ้าบุคคลนั้น ๆ กลายเป็นคนว่างงาน และจะต้องมีชีวิตอยู่ในแบบที่ได้รับความประโยชน์ และสวัสดิการในลักษณะของคนว่างงานแล้ว รายได้ที่จะต้องสูญเสียไปในระหว่างเวลาที่ต้องถูกจำคุกนั้นก็จะมีค่าลดต่ำลง เมื่อต้นทุนแห่งการเสียโอกาสที่คาดไว้เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำอาชญากรรมลดน้อยลงแล้ว ก็จะเป็นสาเหตุที่จะทำให้อาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากการที่อาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้นนี้ สังคมจะต้องเสียสละทรัพยากรไปใช้ในการป้องกันอาชญากรรม และการลงโทษบุคคลเหล่านี้ ซึ่งก็จะทำให้ทรัพยากรสิ้นเปลืองไปไม่สามารถไปใช้ในจุดประสงค์อื่น ๆ ได้ ซึ่งจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นนี้ ก็ไม่น่าประหลาดใจอะไรเลยที่ว่าการขจัดภาวะการว่างงานได้กลายมาเป็นเป้าหมายที่สำคัญของทั้งนโยบายการเงิน-นโยบายการคลัง

สาเหตุของภาวะการว่างงาน

สาเหตุของการว่างงานมีอยู่หลายสาเหตุแล้วแต่ประเภทของการว่างงาน การว่างงานแบบชั่วคราว (Frictional unemployment) สาเหตุที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการที่ตลาดไม่สามารถดำเนินการในลักษณะของการให้ความรอบรู้อย่างสมบูรณ์ (perfect knowledge) การหางานที่ดีกว่าของแต่ละบุคคลจะเป็นการมีบีบบังคับเขาเหล่านั้นให้ต้องออกจากตำแหน่งงานเดิม ทั้งนี้เพราะว่าในขณะที่ต้องการทำงานเต็มเวลานั้นเขาไม่สามารถที่จะได้ทราบถึงข่าวสารเกี่ยวกับลักษณะและโอกาสของงานประเภทอื่น ๆ ได้ ดังนั้นจึงทำให้

บุคคลต้องเลือกที่จะต้องออกจากงานเดิม กลายมาเป็นคนที่ทำงานให้ตนเอง (self-employed) ในการที่จะคอยทำข่าวสารที่เกี่ยวกับตำแหน่งงานใหม่ ๆ จากการที่เป็น

นี่ในทัศนะของ The Bureau of Labor Statistics ไม่ถูกพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มีงานทำ ก็ทำให้จำนวนของบุคคลประเภทนี้ถูกนับรวม เป็นส่วนหนึ่งของคนว่างงานตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ไม่เพียงแต่การขาดแคลนข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ จะเป็นตัวสร้างการว่างงานในแบบ Frictional unemployment ให้เกิดขึ้นเท่านั้น การได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดก็อาจจะให้ผลกระทบในลักษณะเดียวกัน ยกตัวอย่าง เช่น บุคคลที่ทำงานอยู่ในโรงงานที่จังหวัดนครสวรรค์ อาจจะได้รับข่าวสารและมีความเชื่อว่ายังมีงานอยู่มากมายในลักษณะหน้าที่การงานที่ตรงกับความสามารถของเขาจะทำได้ที่กรุงเทพฯ เมื่อทำการเปรียบเทียบความพอใจที่จะทำงานอยู่ในโรงงานที่จังหวัดนครสวรรค์ กับทำงานที่กรุงเทพฯ แล้ว เขาก็อาจจะเลือกที่จะย้ายไปทำงานที่กรุงเทพฯ แต่เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว เขาก็พบว่างานต่าง ๆ ในลักษณะสายงานที่เขาถนัดนั้นไม่มีหรือมีก็ไม่ได้เหมือนที่คิดไว้ ซึ่งก็ทำให้บุคคลนี้กลายเป็นคนว่างงานไป และว่างงานเป็นระยะที่ยาวนานกว่าที่เคยคาดไว้ในแบบเดิมเสียอีก

การที่อัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (nominal wage rate) ไม่สามารถที่จะลดลงได้ง่าย ๆ (stickiness) นั้น ก็อาจจะเป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการว่างงานโดยไม่สมัครใจมากขึ้น ดังตัวอย่าง ในกรณีที่หน่วยผลิต (firm) ต้องเผชิญกับการลดลงของความต้องการในสินค้าที่ตนเองผลิตหรือจำหน่าย ถ้าหากหน่วยผลิตไม่ได้อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์แล้ว วิธีที่จะทำให้ได้รับกำไรสูงสุดอยู่ได้ก็จะทำโดยการลดราคาสินค้าของตนลง นอกจากนี้หน่วยผลิตยังอาจมีความต้องการที่จะลดต้นทุนการผลิตลงโดยการเข้ามาลดค่าจ้างของคนงาน เพื่อรักษาระดับกำไรสูงสุดเอาไว้ อย่างไรก็ตาม สหภาพแรงงานก็คงจะไม่ยอมให้หน่วยผลิตซึ่งเป็นนายจ้าง กระทำการลดค่าจ้างของคนงานลงได้ง่าย ๆ โดยเฉพาะในระยะสั้นด้วยแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นหน่วยผลิตก็จำเป็นต้องแก้ไขโดยการปลดคนงานออกมากกว่าที่จะทำได้ในแบบอื่น